

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Hodnocení kvality spolupráce

Liberec

Ing. Zdeňka Kučerová

Prosinec 2020

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.
Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Obsah

Obsah	2
1. Seznam použitých zkratk.....	4
2. Manažerské shrnutí.....	5
2.1 Hlavní zjištění	5
2.2. Doporučení	6
3. Základní terminologie	7
3.1 Sociální vyloučení	8
4. Metodologie a cílová skupina evaluace	9
4.1 Cíl evaluace	9
4.2 Předmět evaluace	10
4.3 Limity procesní evaluace.....	11
5. Popis výchozího stavu spolupráce aktérů v lokalitě	11
6. Popis klíčových aktivit realizovaných v lokalitě v rámci spolupráce.....	15
7. Vyhodnocení spolupráce z perspektivy zapojených aktérů	15
7.1 Koordinace a síťování místních aktérů.....	15
7.2. Motivace k účasti na PS Vzdělávání	19
7.3 Spokojenost s organizací PS a kvalita organizačního zajištění	20
7.4 Komunikace a řešení problémů.....	22
7.5 Vnímání konzultanta inkluzivního vzdělávání ze strany členů PS.....	23
7.6. Udržitelnost.....	26
8. Zhodnocení spolupráce	26
9. Zdroje a literatura	28

Seznam obrazových příloh

Obrázek 1 - Schéma výstupů ASZ pro oblast vzdělávání ve městě Liberec	15
---	----

Seznam grafů:

Graf 1 - Míra souhlasu s výroky ohledně významu dokumentu MPI.....	17
Graf 2 - Potřeba většího zapojení institucí nebo orgánů do spolupráce pro rozvoj IKV	17
Graf 3 - Míra souhlasu s vybranými výroky o spolupráci s ASZ	18
Graf 4 - Důvody účasti na PS	19
Graf 5 - Spokojenost s organizací PS vzdělávání	20
Graf 6 - Aktivity ASZ	21
Graf 7 - Hodnocení atmosféry v rámci PS	23
Graf 8 - Hodnocení komunikace v rámci PS	23
Graf 9 - Hodnocení KIV v definovaných parametrech	25

Seznam tabulek:

Tabulka 1 - Harmonogram průběhu evaluace.....	11
Tabulka 2 - Aktéři aktivně zapojení do tvorby MPI	16
Tabulka 3 - Přehled realizovaných akcí	21
Tabulka 4 - Udržitelnost.....	26
Tabulka 5 - Shrnutí silných a slabých stránek spolupráce	26

1. Seznam použitých zkratk

ASZ	Agentura pro sociální začleňování, odbor Ministerstva pro místní rozvoj ČR
AP	asistent pedagoga
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
IKV	inkluzivní a kvalitní vzdělávání
IVP	individuální vzdělávací plán
KIV	Konzultant inkluzivního vzdělávání
LMP	lehké mentální postižení
LP	lokální partnerství
MPI	Místní plán inkluze
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
NNO	nevládní nezisková organizace
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	obec s rozšířenou působností
PO	podpůrné opatření
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SPC	speciálně pedagogické centrum
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SŠ	střední škola
SV	sociální vyloučení
SVL	sociálně vyloučená lokalita/lokality
SVP	speciální vzdělávací potřeby
SZ	sociální znevýhodnění
ŠA	školní asistent
Šablony	Šablony pro MŠ a ZŠ – podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování
ŠPZ	školské poradenské zařízení
VA	vstupní analýza Agentury pro sociální začleňování
ZŠ	základní škola

Licence Creative Commons: CC-BY – uveďte původ, Česká republika
creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/cz/

Poděkování: Na začátku bych ráda poděkovala všem respondentům za vynikající spolupráci a za to, že si našli čas podělit se o informace potřebné pro tvorbu evaluační zprávy. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří se v Liberci zabývají inkluzivním vzděláváním.

2. Manažerské shrnutí

Cílem předkládané zprávy je zhodnocení kvality spolupráce mezi Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) a místními aktéry v Liberci v oblasti podpory inkluzivního a kvalitního vzdělávání v období 2016-2019.

Dle MPI z roku 2016 zřizovalo Statutární město Liberec (SML) 20 samostatných základních škol, z nichž jedna je speciální, 30 samostatných mateřských škol a dále jednu spojenou ZŠ a MŠ. Na území Liberce jsou dvě Základní umělecké školy (z nichž jedna je součástí ZŠ) a Dům dětí a mládeže Větrník. Co se týče sociálně vyloučených lokalit, hovoří MPI o tom, že nevykazují na území města Liberec žádnou ucelenou koncentraci v podobě domovních bloků či celých čtvrtí, což ztěžuje zacílení integračních opatření. Ve sledovaných lokalitách nelze považovat za sociálně vyloučené všechny obyvatele a daná místa potom lépe vystihuje termín lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob, nebo také lokality s vyšším podílem osob ohrožených chudobou.¹

Město Liberec **vstoupilo do spolupráce s ASZ na konci roku 2015** uzavřením Memoranda o spolupráci. Na začátku roku 2016 bylo ustanoveno Lokální partnerství a v rámci této platformy vznikly pracovní skupiny (PS) zastřešující oblasti bezpečnost, bydlení, sociální služby, vzdělávání a zaměstnanost. V polovině roku 2016 se osamostatnila PS Vzdělávání, vznikla pozice konzultanta inkluzivního vzdělávání a na konci roku 2016 vznikl Strategický plán sociálního začleňování (SPSZ), jehož přílohou je Místní plán inkluze 2016-2019 (MPI).

MPI zastřešil a vypracoval konzultant IV na základě podkladů z PS Lokálního partnerství a diskusí v rámci navazujících PS Vzdělávání. Na přípravě MPI se v rámci PS nepřímo podíleli místní aktéři formou artikulování svých potřeb v oblasti společného vzdělávání.

Pracovní skupina Vzdělávání se scházela velmi intenzivně v letech 2016 a 2017 (7 - 9x) a následně 2018 (4x) a 2019 (4x).

Větší část opatření definovaných v MPI byla realizována projektem OP VVV Férové školy v Liberci, který cílil na podporu základních škol zřizovaných městem Liberec.

2.1 Hlavní zjištění

Na základě dotazníkového šetření a individuálních rozhovorů s účastníky pracovní skupiny (PS) Vzdělávání lze říct, že spolupráce s ASZ byla vnímána pozitivně.

- **Spolupráce s ASZ pomáhá** obci dle respondentů **při řešení problémů** v oblasti vzdělávání a **udržování probíhajících proinkluzivních aktivit**.

¹ Strategický plán sociálního začleňování pro statutární město Liberec: (2016-2019). In: *Wwww.liberec.cz* [online]. květen 2017 [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-skolstvi-kultury/lokalni-partnerstvi/spsz-liberec-final.pdf>

- Práce na **MPI** pomohla dle respondentů zejména v **ujasnění si priorit v oblasti vzdělávání a jejich kompetencí**.
- **Motivací** pro účast na PS bylo především **sdílení zkušeností a síťování**. Ale také získání přehledu o aktérech působících v lokalitě. Kontakty z PS respondentům následně mohou usnadňovat práci, kdy lze neformální cestou řešit problémy.
- **Vysoká spokojenost** panovala v **oblasti organizování a vedení samotných PS**. Na pracovních skupinách bylo **vytvořeno bezpečné prostředí** pro vzájemnou zpětnou vazbu a prostor pro diskusi.
- **Ostatní aktivity** (workshopy a veřejná setkání) byly dle respondentů **dobře zorganizovány**. Nicméně se potýkaly s nízkou účastí rodičů dětí ze sociálně vyloučených lokalit.
- Dle respondentů by bylo přínosem aktivnější zapojení OSPOD do pracovních skupin.
- Kvalita spolupráce s ASZ se odvíjí od osobnosti **KIV**, který byl v lokalitě **hodnocen pozitivně**. Velmi dobře hodnotili respondenti jeho profesionalitu, odbornost, a především lidský přístup, který pomáhal utvářet spolupracující atmosféru na PS.
- Důležitou pozitivní roli při práci v lokalitě sehrála **aktivní a úzká spolupráce** KIV, koordinátora inkluze obce a zástupce magistrátu města.
- Mezi respondenty nebylo příliš velké povědomí o komunikační strategii.
- Hlavním prostředníkem mezi partnerem a ASZ je KIV a jeho aktivity. Získání důvěry mezi místními aktéry je důležitým předpokladem pro dobrou spolupráci. V této oblasti jsou do jisté míry důležitá veřejná setkání a odborné workshopy. V této oblasti je prostor pro větší podporu KIV ze strany ASZ.

2.2. Doporučení

Doporučení pro Agenturu:

- Zaměřit se na podporu KIV a podpořit ho v aktivitách, které mu pomáhají získat si důvěru místních aktérů.
- Zaměřit se na vytvoření obecné komunikační strategie pro podporu inkluze, která bude mít jednotnou linku napříč lokalitami.
- Podpořit KIV v informovanosti o novinkách v ASZ či odborných tématech, např. proaktivně informovat KIV při zveřejnění nového příspěvku na webu ASZ, aby mohli neprodleně předat informaci spolupracujícím aktérům.
- Pokračovat v realizaci kvalitních veřejných setkání či vzdělávacích aktivit s předními odborníky na prezentovaná témata.

Obecná doporučení pro lokalitu:

- Dále hledat cesty, jak oslovit a motivovat rodiče ze SVL k účasti na veřejných setkáních k tématu inkluze.
- Hledat cesty pro aktivnější zapojení OSPOD do pracovních skupin.
- Pokusit se udržet fungující platformu PS Vzdělávání.
- Udržet pozici koordinátora inkluze pro obce.
- Zaměřit se na zastřešující komunikační strategii problematiky sociálního vyloučení a inkluzivního vzdělávání.

3. Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování byla v roce 2008 ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. Jejimi dvěma základními úkoly jsou zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytčení strategických cílů a naplňování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Obec vytváří ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání a zástupci ASZ (lokální konzultant a konzultant pro inkluzivní vzdělávání) **Místní plán inkluze v oblasti vzdělávání** (dále jen MPI).

Cílem MPI je systematizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Plán je vypracován na dobu 3 let. Návrh plánu obsahuje identifikaci problémů v oblasti inkluzivního vzdělávání a rámcový návrh možných opatření řešících daný problém. Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků s potřebou podpůrných opatření, zejména zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných a pocházejících z odlišného kulturního prostředí, tj. dětí a žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách či ohrožených sociálním vyloučením, a problematiku desegregace škol.

MPI je zpracován v kontextu předpokládaného demografického a sociálně ekonomického vývoje s ohledem na efektivitu vzdělávací soustavy v místě s ohledem na počty výše zmíněných skupin. Pro nastavení opatření také slouží analýza místní vzdělávací sítě, která popisuje místní vzdělávací síť jak kvalitativně, tak kvantitativně.

ASZ je zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích. V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám** (KPSVL), který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány značné finanční zdroje.

3.1 Sociální vyloučení

Pod pojmem **sociální vyloučení** chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají ztížený přístup ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, a zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení. Současně se snižuje možnost jejich participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra stigmatizace ze strany většinové společnosti.

Mezi základní indikátory sociálního vyloučení patří materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování, kriminality a vysoká míra migrace. Kombinace těchto faktorů brání zasaženým jedincům či rodinám v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě** (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti, i faktory vnitřní, které se často mezigeneračně reprodukuje (např. životní styl samotných sociálně vyloučených). Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku, stav vyloučení ze společnosti může postihnout kohokoliv nehlédě na jeho etnickou příslušnost.

Dopady sociálního vyloučení na oblast vzdělávání jsou komplexní a projevují se v několika rovinách. Obecně lze ale říct, že děti/žáci vyrůstající v prostředí sociálního vyloučení mají menší vzdělanostní šance a jsou častěji předurčeny ke školnímu neúspěchu než jejich vrstevníci.

4. Metodologie a cílová skupina evaluace

Projekt „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“ má za cíl v zapojených obcích dosáhnout uplatnění principů kvalitního a inkluzivního vzdělávání (IKV) na participativním základě a vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj opatření vzniklých v průběhu projektu na lokální úrovni. Klíčové aktivity (KA) projektu představují realizační nástroje ASZ na místní úrovni (spolupráce s územím, podpora odborné spolupráce, aktivizace relevantních aktérů, metodická podpora a výzkumy, analýzy a evaluace). Realizací jednotlivých KA se vytvářejí výstupy, které mají kapacitní charakter. Je tím myšleno to, že nevyvolávají změny přímo ve školách či u jednotlivých dětí a žáků, ale vytvářejí předpoklad pro to, aby takové změny mohly nastat. Kapacitní charakter znamená, že vytvářejí dílčí předpoklady pro zvýšení schopnosti (znalostí, kompetencí, případně zdrojů) klíčových aktérů změny (obce a města, školy, neziskové organizace atd.) řešit identifikované věcné problémy. Výstupy klíčových aktivit jsou existence a činnost Pracovní skupiny Vzdělávání (PS), Místní plán inkluze, projektové poradenství, vstupní analýza, komunikační plány, workshopy, semináře, stáže.

4.1 Cíl evaluace

Cílem je zhodnocení procesu spolupráce ve všech klíčových aktivitách projektu vycházejících ze spolupráce s místními aktéry, se zvláštním zřetelem k dopadům na síť místních aktérů. Pokud tedy chceme zkoumat kvalitu spolupráce, ptáme se především, ***jak se těmto aktérům daří spolupracovat*** při naplňování výše zmíněných klíčových aktivit za účelem podpory inkluzivního a kvalitního vzdělávání. Klíčovými aktéry se rozumí osoby či skupiny zahrnuté do evaluovaného projektu nebo ovlivněné evaluovaným projektem. Klíčoví aktéři jsou identifikováni v evaluačním designu. Z povahy projektu se jedná primárně o zástupce ASZ (konzultanta inkluzivního vzdělávání), zřizovatele škol a školských zařízení (ŠŠZ), školy, školská zařízení, neziskové organizace, rodiče a další. Konkrétněji, cílem evaluační zprávy je:

1. zhodnocení spolupráce při tvorbě vstupní analýzy,
2. zhodnocení spolupráce v rámci PS,
3. zhodnocení průběhu tvorby a schvalování MPI,
4. zhodnocení spolupráce při nastavování komunikační strategie,
5. zhodnocení poskytovaného projektového poradenství,
6. zhodnocení průběhu veřejných workshopů, seminářů a stáží a jejich vlivu na aktivizaci místních aktérů.

Smyslem hodnocení průběhu spolupráce je získat zpětnou vazbu ke spolupráci obce a ASZ, zaměřenou na zjišťování, co fungovalo, co nefungovalo a co by se mělo zlepšit, a celkově zhodnotit kvalitu spolupráce i účinnost a adekvátnost postupů ASZ.

Ukazatele kvality spolupráce chápeme v těchto dimenzích:

- koordinace a síťování místních aktérů,
- hodnocení KIV ze strany členů PS,
- spokojenost s organizací PS a kvalita organizačního zajištění,
- motivace místních aktérů,
- komunikace a řešení problémů,
- projektové poradenství,
- udržitelnost neboli schopnost místních aktérů nastavovat a naplňovat společné cíle i po ukončení spolupráce s ASZ.

Proces evaluace se řídil dle „Manuálu pro evaluaci individuálního projektu OPVVV“.

4.2 Předmět evaluace

Předmětem evaluace je spolupráce místních aktérů a zástupců ASZ při tvorbě Místního plánu inkluze 2016-2019, který je součástí SPSZ 2016–2019.

Při evaluaci kvality spolupráce ve městě Liberec, která probíhala od dubna do listopadu 2020, byla data sbírána prostřednictvím těchto metod:

- **polostrukturované rozhovory** se zástupci města Liberec, MŠ, NNO
- **polostrukturovaný rozhovor** s konzultantem IKV,
- **dotazníkové šetření** mezi účastníky PS,
- **desk research** z veřejně přístupných zdrojů.

Vyhodnocení spolupráce z perspektivy zapojených aktérů vychází z analýzy kvalitativních a kvantitativních dat. Data byla analyzována se zřetelem na zachování anonymity klíčových aktérů.

Kvantitativní data byla sbírána prostřednictvím **dotazníkového šetření Hodnocení spolupráce členů pracovní skupiny vzdělávání v Liberci**. Členové pracovní skupiny byli osloveni elektronicky přes platformu i-dotaznik.cz. Celkově bylo osloveno 40 členů pracovní skupiny rozesláním elektronického dotazníku dne 4. 10. 2020. Celkem bylo vyplněno 25 dotazníků. Z toho nedokončených bylo 11 a nebyly zahrnuty do analýzy.

Dále bylo **realizováno 5 kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů**, a to s konzultantem inkluzivního vzdělávání, manažerem pro SPSZ, koordinátorem inkluze obce, zástupcem MŠ a NNO.

Tabulka 1 - Harmonogram průběhu evaluace

Aktivita	Obsah činnosti	Datum
Desk research	sekundární analýza dat	duben–září 2020
Tvorba evaluačních nástrojů	identifikace potřeb dané SVL, výběr a tvorba vhodných evaluačních nástrojů (dotazníky, scénáře rozhovorů)	duben 2020
Sběr dat	zaslání dotazníků hodnocení spolupráce, realizace individuálních rozhovorů s respondenty (s členy pracovní skupiny)	květen/září/říjen/prosinec 2020
Analýza dat	čistění dat, triangulace, kódování etc.	průběžně
Psaní výzkumné zprávy	formulace zjištění + doporučení	listopad/prosinec 2020
Zpracování připomínek od ASZ	zpracování interních připomínek	prosinec 2020

4.3 Limity procesní evaluace

Evaluace procesů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ. Je zde rovněž potřeba upozornit na aktuální pandemickou situaci a ztíženou terénní evaluační práci.

Jedná se o interní evaluaci. Z povahy interní evaluace vyplývají možná rizika: možné ovlivnění komunikačních partnerů, reliability dat, příznivější a méně kritická analýza atd. Na odstranění těchto limitů existuje vnitřní kontrola pomocí mikrotýmů a garanta evaluace. Odbornost postupů evaluací je mj. kontrolována interní oponentní skupinou.

5. Popis výchozího stavu spolupráce aktérů v lokalitě

Podrobný popis problematiky sociálně vyloučených lokalit v Liberci lze nalézt v dokumentech Analýza sociálně vyloučených lokalit a ubytoven na území města Liberce (Šolková 2015) a Vstupní analýza z roku 2017 (Matysová, Šmoldas, Beránková 2017). Popis zaměřený na vzdělávací struktury v lokalitě lze nalézt v MPI za období 2016-2019, které je přílohou SPSZ, a také v revidované verzi MPI platné od roku 2019 do roku 2021 (MPI 2019, str.7).

V MPI 2016-2019 se uvádí, že „sledované lokality v Liberci vykazují různou míru sociálního vyloučení, většinou se však jedná o jednotlivé objekty, které nejsou výrazně prostorově odděleny od okolní zástavby. V části z nich nelze dokonce považovat za sociálně vyloučené všechny obyvatele a daná místa potom lépe vystihuje termín lokality s vyšším podílem sociálně vyloučených osob, nebo také lokality s vyšším podílem osob ohrožených chudobou. Část obyvatel těchto lokalit totiž znaky sociálního vyloučení nenese, podíl sociálně vyloučených osob je zde ovšem vyšší než v jiných částech města. „Kromě sociálně vyloučených lokalit, nebo lokalit vyloučením ohrožených, jsou v Liberci také sociálně vyloučení jedinci a rodiny i mimo tyto lokality“. (SPSZ 2017, str. 132).

Dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit a ubytoven na území města Liberec z roku 2015 nejsou k dispozici statistiky nebo dokumenty, které by zaznamenávaly počty sociálně vyloučených osob na území města Liberce. „K dispozici jsou však materiály věnující pozornost vývoji početnosti romské menšiny. Zde je však nutné dodat, že ne všichni Romové jsou sociálně vyloučení, a ne všichni sociálně vyloučení jsou Romové. Zpráva o stavu romské menšiny Libereckého kraje za rok 2014 uvádí, že v Liberci je odhadovaný počet Romů 2.500 osob, z toho je 1.750 osob sociálně vyloučených.“ (Šolková 2015, str.9)

„Pokud bychom měli hovořit o lidech ohrožených sociálním vyloučením, jedná se dle kvalifikovaných odhadů o 6 až 7 % obyvatel Liberce. Do této skupiny jsou zahrnováni lidé žijící v chudobě, lidé dlouhodobě nezaměstnaní, zadlužení a/nebo závislí na sociálních finančních transferech – jedná se především o etnické menšiny, seniory a osoby s nízkými kompetencemi pro řešení životních situací.“ (Šolková 2015, str.9)

Dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit a ubytoven na území města Liberec z roku 2015 je v popisovaných lokalitách časté, že děti neprocházejí předškolním vzděláváním. Pokud je to kapacitně možné, docházejí děti alespoň do posledního předškolního ročníku. Děti ze základních škol často přecházejí do základních škol praktických i díky tomu, že jejich rodiče nemají kapacitu a kompetence udržet děti v základním vzdělávacím proudu. (Šolková 2015, str. 69)

Dle MPI 2019-2021 je v Liberci celkem 48 státních a soukromých mateřských škol. Statutární město Liberec zřizuje 30 samostatných mateřských škol, dále jednu spojenou ZŠ a MŠ, městský obvod Vratislavice nad Nisou zřizuje dvě MŠ. V Liberci jsou také 3 speciální MŠ zřizované Libereckým krajem, 10 soukromých MŠ a jedna církevní MŠ (MPI 2019-2021, str. 7). V Liberci je celkem 27 základních škol, z toho jedna spojená s MŠ, jedna v přilehlých Vratislavicích nad Nisou, dvě soukromé (jedna běžná ZŠ a jedna speciální), další čtyři speciální ZŠ a jedna církevní. Statutární město Liberec zřizuje 20 základních škol, 1 základní a mateřskou školu, 1 základní školu zřizovanou podle § 16 ŠZ (speciální škola).

Statutární město Liberec se dlouhodobě koncepčně zaměřovalo na zkvalitňování vzdělávání na území města. Koordinovaným přístupem k proinkluzivním opatřením všech aktérů v oblasti vzdělávání v daném území se snaží zajistit podmínky pro systematický přístup k dětem všech

věkových i sociálních kategorií s cílem maximalizovat počet dětí v hlavním vzdělávacím proudu. Tímto se snaží dosáhnout snížení počtu dětí vyloučených či vyloučením ohrožených.

Město Liberec v rámci resortu školství, kultury, sociálních věcí a cestovního ruchu vypracovalo v období 04-05/2015 dokument Draft dalšího rozvoje předškolního a základního vzdělávání na území města Liberec do roku 2020, ve kterém jsou definovány cíle, kterých chce zřizovatel v daném období ve školách a školkách dosáhnout. V tomto dokumentu je mezi prioritními cíli do roku 2020 i „zlepšování podmínek pro inkluzivní vzdělávání, předcházení sociálnímu vyloučení, boj se záškoláctvím“².

Resort školství, kultury, sociálních věcí a cestovního ruchu statutárního města Liberec také připravil v období 04-08/2016 dokument Střednědobé cíle kvality vzdělávání v základních školách zřizovaných statutárním městem Liberec, který definuje cíle kvality, jejich naplňování a ověřování. V tomto dokumentu je již do jisté míry brán zřetel i na nutnost „v cílech kvality relevantně zohlednit i péči o žáky s potřebou podpory“.³ Také se v dokumentu objevuje apel, aby školy aktivně připravovaly projekty zaměřené na oblast inkluzivního vzdělávání.

Motivací města Liberec pro spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) na konci roku 2015 byl záměr zmírnit problémy související s výskytem sociálně vyloučených lokalit ve městě. (Matysová, Šmoldas, Beránková 2017, str. 62). Memorandum o spolupráci bylo uzavřeno 26. 11. 2015. V březnu 2016 proběhlo v Liberci 1. jednání Lokálního partnerství, na kterém zástupci ASZ, statutárního města Liberec, Úřadu Práce, Policie ČR, NNO, komunitních center, PPP a dalších schválili jednací řád Lokálního partnerství Liberec.

V rámci platformy Lokální partnerství byly ustanoveny pracovní skupiny – bezpečnost, bydlení, sociální služby, vzdělávání a zaměstnanost. Na začátku spolupráce v první polovině roku 2016 byla oblast vzdělávání součástí SPSZ, kdy koordinaci pracovní skupiny zajišťoval lokální konzultant v rámci projektu OPZ Systémové zajištění sociálního začleňování. Osamostatnění oblasti vzdělávání proběhlo od září 2016, kdy také vznikla pozice Konzultant IV, která byla personálně obsazena 1. 9. 2016.

Hlavní náplní práce v průběhu prvního půl roku působení konzultanta inkluzivního vzdělávání v lokalitě bylo vytvořit MPI, které pokrývá území statutárního města Liberec, kde je uplatňován koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL). KIV podal městu pomocnou ruku a zastřešil vypracování MPI, a to především z důvodu nedostatečných časových kapacit zástupců města. Při tvorbě MPI vycházel KIV z diskusí, které se vedly na PS ještě před jeho příchodem do lokality a na které navázal dalšími intenzivními PS zaměřenými na zjišťování potřeb. Dalším zdrojem pro tvorbu MPI byla metodika KPSLV a dokument Vstupní analýza Liberec. KIV měl při tvorbě MPI ztíženou práci v tom, že Vstupní analýza zpracovaná pro OPZ

² Draft dalšího rozvoje předškolního a základního vzdělávání ve městě Liberec do roku 2020.

Dostupné z: <https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-skolstvi-kultury/draft-dalsiho-rozvoje-predskolniho-zakladniho-vzdelavani-ve-meste-liberec-do-roku-2020.pdf>

³ Střednědobé cíle kvality vzdělávání v základních školách zřizovaných statutárním městem Liberec.

In: www.liberec.cz [online]. 2016 [cit. 2020-12-13]. Dostupné z:

https://www.liberec.cz/files/vizitky_prilohy/cile-kvality-zs-fin-verze.pdf

se oblasti vzdělávání dotýkala jen okrajově. V této situaci byl **nespornou výhodou fakt obsazení pozice KIV osobou, která znala situaci v regionu, měla znalost školské legislativy a mohla vytěžit své zkušenosti a kontakty z předchozí práce na Krajském úřadě v Liberci**. Při vstupu do lokality, kde byly již rozjeté aktivity v rámci IV a při tvorbě MPI postupoval KIV velmi citlivě. Dle vlastních slov se snažil „*na základě diskusí s aktéry PS získat podněty k zavádění myšlenky inkluzivního vzdělávání do školské soustavy v Liberci*.“⁴

KIV se při zpracovávání MPI také potýkal s tím, že neměl ze strany Agentury přesné podklady a instrukce k tomu, jakou podobu by MPI mělo mít.

Pracovní skupiny se v roce 2016 scházely velmi intenzivně v rozsahu 1x za dva měsíce a některé dle respondentů i každý měsíc. Na konci roku 2016 byl připraven dokument Strategický plán sociálního začleňování a jako jeho příloha byl zpracován Místní plán inkluze.

Důležitou roli v procesu nastavování vzdělávacího systému, který podpoří rovné šance dětí na vzdělávání v Liberci, měl zejména náměstek primátora pro kulturu, školství, sociální věci a cestovní ruch, který se dle respondentů zasadil o podporu projektu. Kvalitní školství je stále jednou z jeho priorit i pro volební období 2018-2022.⁵

Zároveň respondenti zmiňovali, že projekt IKV měl velkou podporu také v osobě tehdejší vedoucí oddělení školství na Magistrátu v Liberci (na pozici do prosince 2019), která procesně velmi dobře zpracovávala a naplňovala vize definované výše uvedeným náměstkem primátora. Vedoucí oddělení školství na Magistrátu v Liberci také spolupracovala se zpracovateli Krajského akčního plánu, který vznikl v průběhu roku 2016, a také úzce spolupracovala se zpracovateli Místního akčního plánu⁶ z roku 2017. Členem řídicího výboru MAP byl i Konzultant IV, a dle respondentů toto byla záruka, že se jednotlivé akční plány spíše doplňují tak, aby pomohly se zaváděním inkluze.

Snahou náměstka primátora pro kulturu, školství, sociální věci a cestovní ruch a tehdejší vedoucí oddělení školství na Magistrátu v Liberci v úzké spolupráci s Konzultantem IV a Koordinátorem inkluze pro obec (nástup 10/2017) bylo **systematicky podpořit školy a pedagogy v procesu společného vzdělávání, a tím umožnit rovný přístup ke vzdělání dětem z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami**.

⁴ Citace rozhovor KIV, 7.5.2020

⁵ Kvalitní vzdělávání jako vizitka města: vize > projekty > výsledky. Ivan Langr – Osobní web [online]. [cit. 2020-12-13]. Dostupné z: <https://www.ivanlangr.cz/>

⁶ Místní akční plán vzdělávání pro oblast Liberecko. In: *Www.liberec.cz* [online]. květen 2017 [cit. 2020-12-20]. Dostupné z: <https://podklady.liberec.cz/download.files.php?url=2017%2F2017-06-29+ZM+6%2FDle+bod%C5%AF%2F037+M%C3%ADstn%C3%AD+ak%C4%8Dn%C3%AD+pl%C3%A1n+vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD+pro+oblast+Liberecko+%28MAP+Liberecko%29.pdf&ref=zastupitelstvo>

6. Popis klíčových aktivit realizovaných v lokalitě v rámci spolupráce

KA1: Koordinace a síťování: existence a činnost lokálního partnerství/pracovní skupiny (inkluzivního) vzdělávání

- (KA1) Podpora strategického plánování: příprava a schvalování MPI
- (KA2) Poskytované odborné a projektové poradenství: využívání projektového poradenství ASZ, podpoření žadatelé o projekty

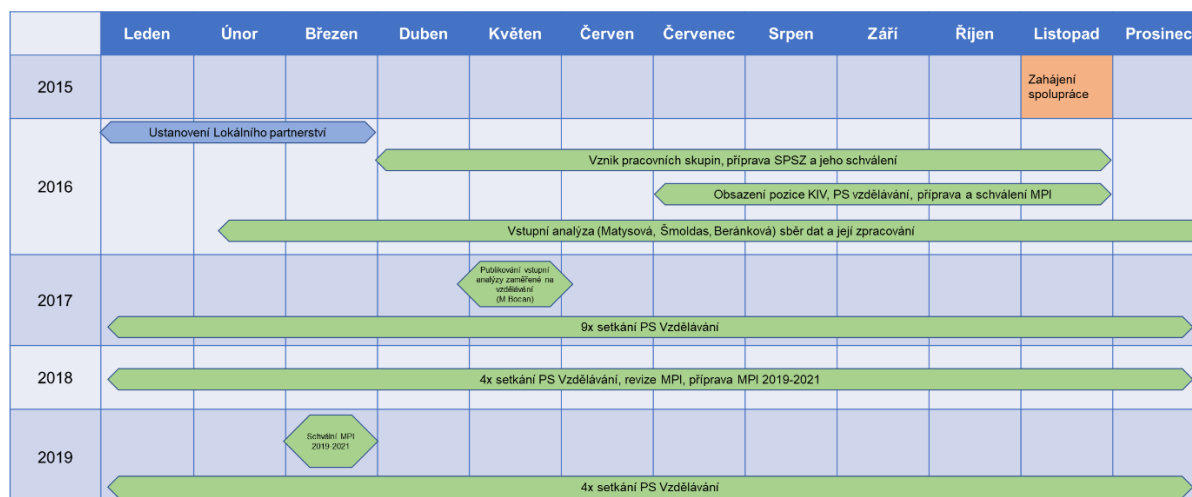
Činnosti realizované v rámci klíčové aktivity 3:

- (KA3) Poradenství v oblasti komunikace: komunikační plány, PR podpora
- (KA3) Podpora aktivizace místních aktérů:
 - (KA3) realizace akcí na podporu IKV (odborné workshopy, veřejná setkání)
 - (KA3) zapojení do dalších aktivit (např. zahraniční exkurze, tuzemské stáže)

Činnosti realizované v rámci klíčové aktivity 5:

- (KA5) Analýza místních vzdělávacích systémů: realizace vstupní analýzy

Obrázek 1 - Schéma výstupů ASZ pro oblast vzdělávání ve městě Liberec

7. Vyhodnocení spolupráce z perspektivy zapojených aktérů

7.1 Koordinace a síťování místních aktérů

Hlavním nástrojem koordinace a síťování místních aktérů byly pracovní skupiny. Pracovní skupiny vzdělávání byly realizovány v průběhu 4 let v této frekvenci – 7x (2016), 9x (2017) 4x (2018) a 4x (2019). Tato platforma zahrnovala kolem 40-50 osob, které byly zvány na jednání PS. Většinou se ale dle informací KIV účastnilo 15-20 osob dle svých časových možností a zájmu. Pracovní skupiny jsou dle KIV otevřené každému, kdo projeví zájem se připojit.

Po svém nástupu do lokality převzal KIV rozpracovanou agendu z předchozích třech setkání pracovní skupiny vzdělávání, která se scházela v rámci platformy Lokálního partnerství. Při přípravě MPI vycházela z již dříve definovaných priorit a dále je rozpracovávala ve spolupráci s dalšími aktéry, kteří byli na pracovní skupinu vzdělávání přizváni. Na přípravě MPI se aktivně podíleli tito členové PS:

Tabulka 2 - Aktéři aktivně zapojení do tvorby MPI

Názvy organizací (řazeno dle abecedy)
Centrum Kašpar
Centrum pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o.p.s.
Člověk v tísni o.p.s.
D.R.A.K. z. s
Komunitní středisko KONTAKT, příspěvková organizace statutárního města Liberec
Krajský úřad Libereckého kraje (odbor sociálních věcí, odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu)
MAJÁK o. p. s.
MAS Podještědí
MŠ Motýlek Liberec
Romodrom o. p. s
SML (náměstek pro školství, sociální věci, cestovní ruch a kulturu, vedoucí oddělení školství, manažer SPSZ)
Středisko výchovné péče
Úřad práce ČR
ZŠ Orlí Liberec
ZŠ U Soudu Liberec

Diskuse při přípravě MPI se zaměřovaly na zjišťování potřeb, definování cílů a konkrétních aktivit v rámci vzdělávací soustavy v lokalitě, které by pomohly převést myšlenku inkluzivního vzdělávání do praxe.

Někteří respondenti v rozhovorech zmiňovali, že diskuse byly velice obsáhlé. Náročnost diskusí byla dána několika faktory:

- různé názory na vzdělávání,
- různá míra otevřenosti účastníků k inkluzi,
- obava ze zavádění nových věcí,
- množstvím zapojených aktérů,
- obava z náročné administrativy při zapojení do projektu.

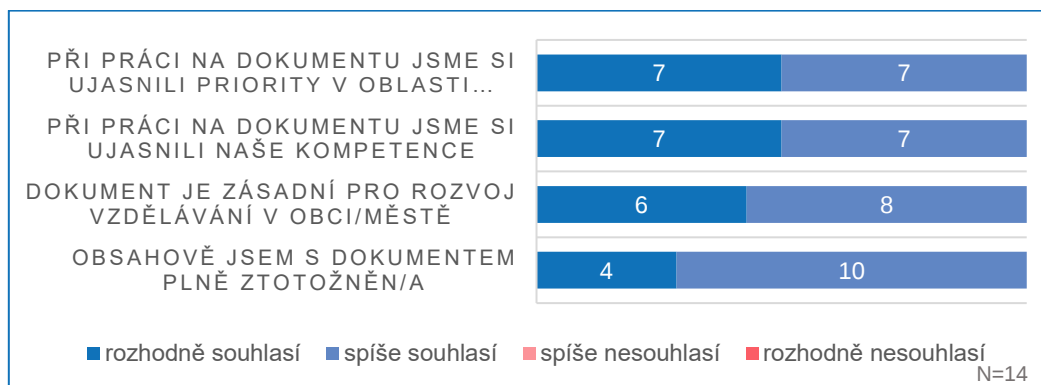
Po čase se dle respondentů došlo ke společné shodě, která se promítla právě do MPI.

Všichni respondenti v dotazníkovém šetření rozhodně a spíše souhlasili s tím, že si při práci na MPI ujasnili priority v oblasti vzdělávání a své kompetence.

Nižší míra rozhodného souhlasu u ztotožnění se s obsahem MPI může být zapříčiněna právě tím, že velká skupina účastníků musela dojít ke konsenzu.

Graf 1 - Míra souhlasu s výroky ohledně významu dokumentu MPI⁷

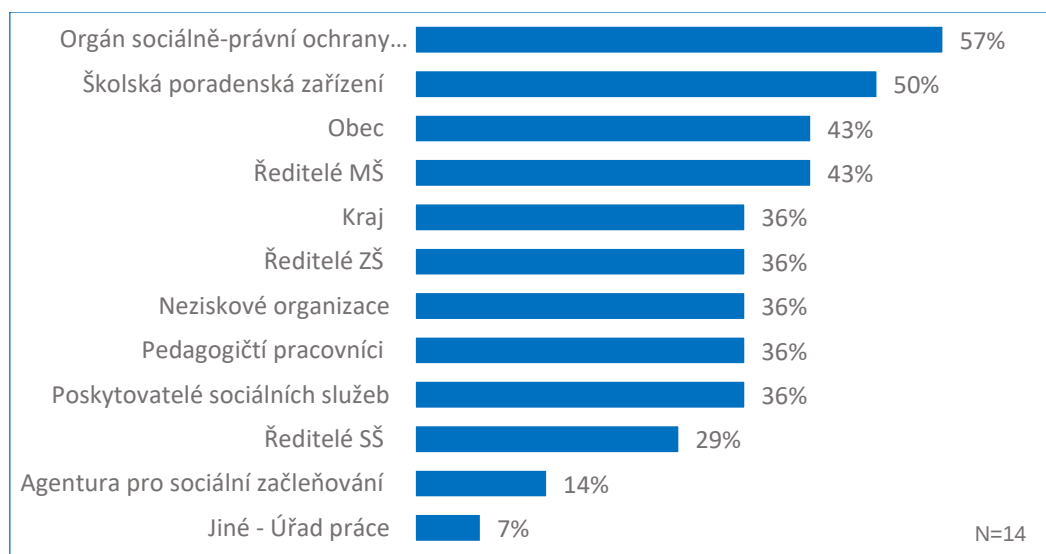

Q.13: Jedním z hlavních výstupů pracovní skupiny je Místní plán inkluze. Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky?

V rozhovorech se objevilo, že výhodou vzniku dokumentu MPI je i jeho ukotvení ve strategii obce, protože dokument schválilo zastupitelstvo. Pokud by se např. změnilo politické směřování města či jeho priority, pak je možné se tímto dokumentem zaštitit na celé dané období.

Více než polovina respondentů v dotazníku uvedla, že by v Liberci pro rozvoj IKV pomohlo aktivnější zapojení OSPOD a školských poradenských zařízení do PS. Z rozhovorů s místními aktéry vyplynulo, že OSPOD byl na setkáních PS spíše v pasivní roli. Někteří respondenti by a velmi přínosné pokládali to, pokud by se tento aktér méně držel svých zavedených postupů a byl ještě více otevřený spolupráci.

Graf 2 - Potřeba většího zapojení institucí nebo orgánu do spolupráce pro rozvoj IKV

Q.14: Napadá Vás některý z aktérů, jehož aktivnější zapojení do spolupráce by pomohlo rozvoji vzdělávání?

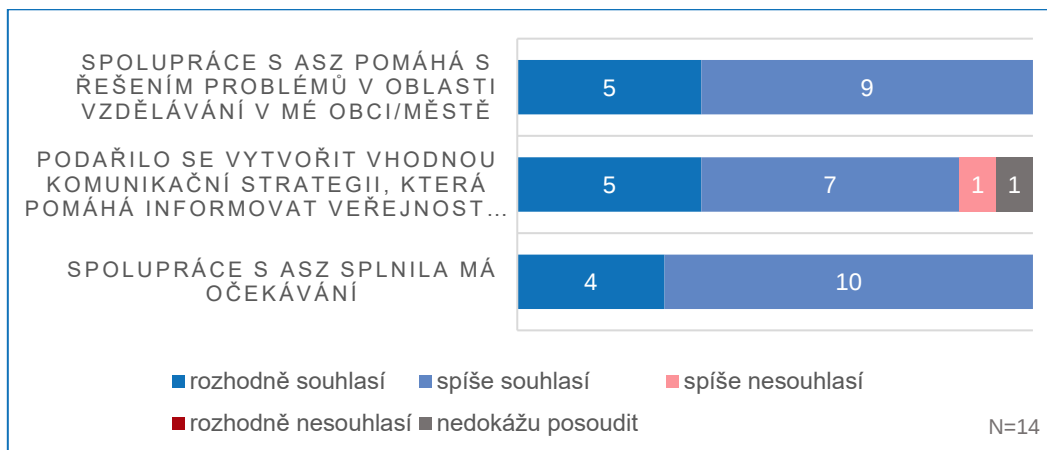
Poznámka: otázka byla s možností více odpovědí

⁷ Ve většině uvedených grafech jsou zobrazeny frekvence odpovědí.

Na otázky, zda respondenti souhlasí s tím, že spolupráce s ASZ pomáhá obci při řešení problému ve vzdělávání a zda udržení již dříve rozjetých proinkluzivních aktivit a spolupráce s Agenturou naplnila jejich očekávání, většina respondentů v dotazníkovém šetření odpověděla kladně.

Graf 3 - Míra souhlasu s vybranými výroky o spolupráci s ASZ

Q.15: Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ)?

Dokument ke komunikační strategii vznikl koncem roku 2018. K propagaci inkluzivního vzdělávání byly do té doby i následně v souladu se Strategií využívány především měsíční příspěvky pana náměstka Langra ve Zpravodaji Liberec a na webu SML. Dále vznikají a jsou na stejném místě zveřejňovány nepravidelně články KIV ve spolupráci s koordinátorkou inkluze obce. Mimo jiné tam spadají pozvánky na veřejná setkání v roce 2017 a 2019 a následně i pojednání o průběhu akce. V rámci projektu Férové školy v Liberci byly vystavovány od prosince 2017 do června 2020 roll-upy s příběhy žáků libereckých základních škol. Tato kampaň informovala o tom, jak projekt jednotlivé žáky podpořil a jak se žákům daří zapojit do běžného vzdělávacího proudu. Výstava byla k vidění pro veřejnost v mnoha budovách v Liberci, např. vědecká knihovna, KÚ LK, PF TUL, radnice, OC Plaza, ZŠ Orlí, NPI ČR. Dle informací od KIV nebyli členové PS aktivně seznamováni s výše uvedenými články. Komunikační strategie je vnímaná respondenty spíše ambivalentně, a to zejména dle kvalitativních rozhovorů. Obecná zastřešující komunikační strategie ohledně inkluzivního vzdělávání či problematiky sociálního vyloučení, která by se snažila změnit vnímání veřejnosti, nebyla respondenty zaznamenána.

Při přípravě projektů realizovaných městem Liberec probíhaly konzultace ze strany Agentury „zároveň s námi absolvovali konzultace na MŠMT a byli u všech jednání přítomni. A zároveň nám experti z Agentury buď rozporovali nebo pomáhali s tím narovnáváním na výzvy ministerstva.“⁸ Město Liberec ve spolupráci s ASZ získalo EU dotaci z Programu: Evropský sociální fond / Operační program výzkum vývoj a vzdělávání ve výši 23 691 778,31 Kč na

⁸ Citace z rozhovoru se zástupcem města, 18.9.2020

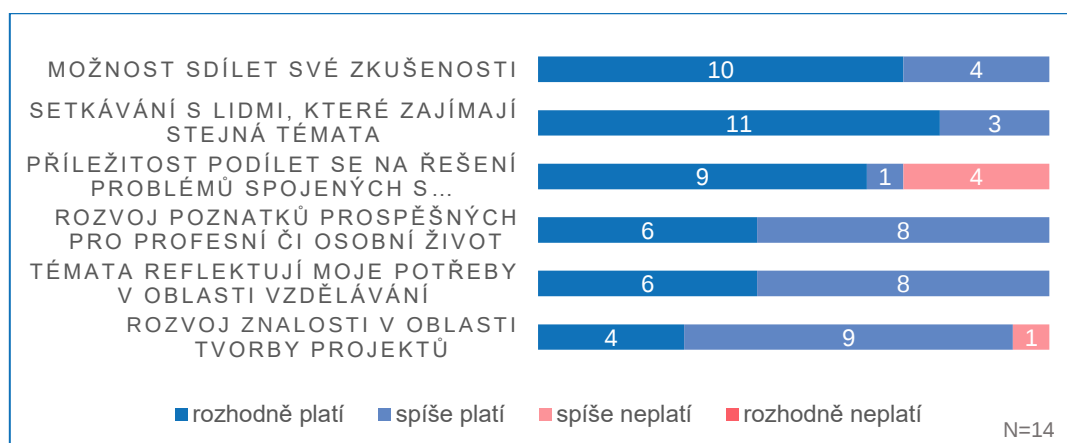

projekt Férové školy v Liberci. Projekt byl realizován v období 06/2017-06/2020. V současné době probíhá navazující projekt Férové školy v Liberci II.

7.2. Motivace k účasti na PS Vzdělávání

V rámci dotazníkového šetření byly zjišťovány důvody účasti na pracovních skupinách vzdělávání. **Respondenti u předem definovaných výroků uváděli míru souhlasu.** Velká většina respondentů se ztotožňovala s tím, že **k účasti na PS je motivovala možnost setkávání s lidmi, které zajímají stejná témata a sdílení zkušeností.** Pro nadpoloviční většinu účastníků PS, kteří odpovídali na dotazník, byla také motivující **možnost podílet se na řešení problému spojených s inkluzivním vzděláváním.** Nicméně část respondentů se s tímto výrokem příliš nezotožňuje. Respondenti se dále ztotožňují s tím, že v rámci setkávání pracovních skupin získávali poznatky, které je rozvíjely po profesní i osobní stránce. A také se z pohledu aktérů probírala relevantní témata. V rozhovoru se zástupcem NNO zaznělo, že motivací pro účast byla snaha pohlídat si, že se aktivity budou ubírat skutečně proinkluzivním směrem.

Graf 4 - Důvody účasti na PS

Q.10: Někteří členové pracovních skupin uvádějí následující důvody pro účast na pracovních skupinách vzdělávání. Do jaké míry platí pro Vás:

Z rozhovorů vyplynulo, že jednoznačný přínos PS byl v získávání kontaktů na kolegy a instituce, což jim může zjednodušit spolupráci. Pokud následně řeší nějaký problém, pak mají možnost se na kolegy z PS obrátit přímo i neformální cestou, což může usnadňovat a urychlovat jednání a řešení problému.

Na základě kvalitativních rozhovorů lze identifikovat výhody pracovních skupin (řazeno dle abecedy):

- sdílení zkušeností,
- získávání informací o dění v lokalitě ohledně IV,
- získávání informací o legislativě,
- získání informací o náplni práce a působnosti jednotlivých aktérů,

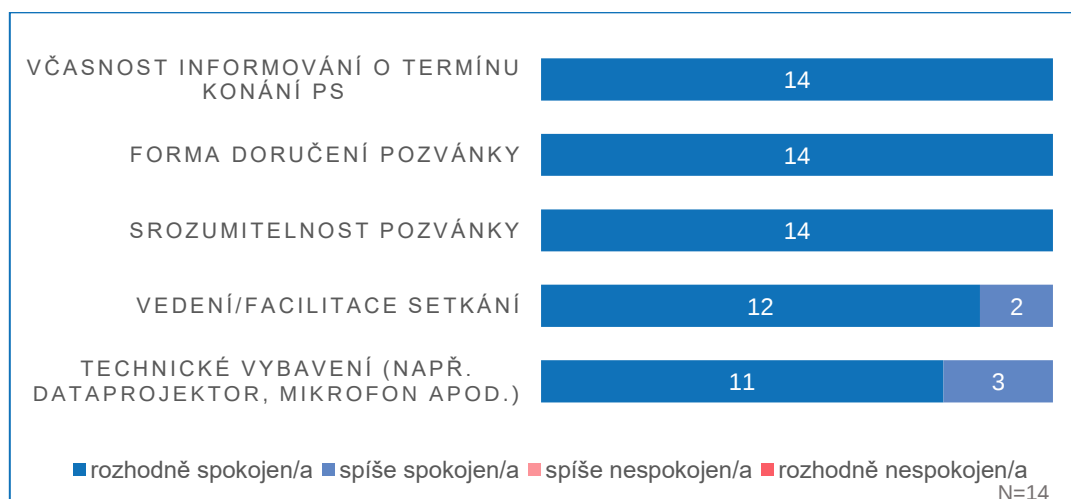
- získávání informací o průběhu realizace projektů,
- získání kontaktů.

Z rozhovorů se ukázalo, že sekundární výhodou PS může být Word-of-Mouth, kdy informovaní a motivovaní aktéři dělají „proinkluzivní reklamu“ mezi nečleny pracovních skupin. Tím mohou zvýšit pozitivní vnímání inkluze a zároveň potenciálně i rozšířit řady členů.

7.3 Spokojenost s organizací PS a kvalita organizačního zajištění

Na základě kvalitativních rozhovorů i dotazníkového šetření lze říct, že organizačně byly pracovní skupiny velmi dobře zvládnuté. Respondenti byli rozhodně spokojeni s informovaností a komunikací ohledně konání PS. Drobné rezervy viděli někteří respondenti v technickém vybavení na setkáních PS.

Graf 5 - Spokojenost s organizací PS vzdělávání

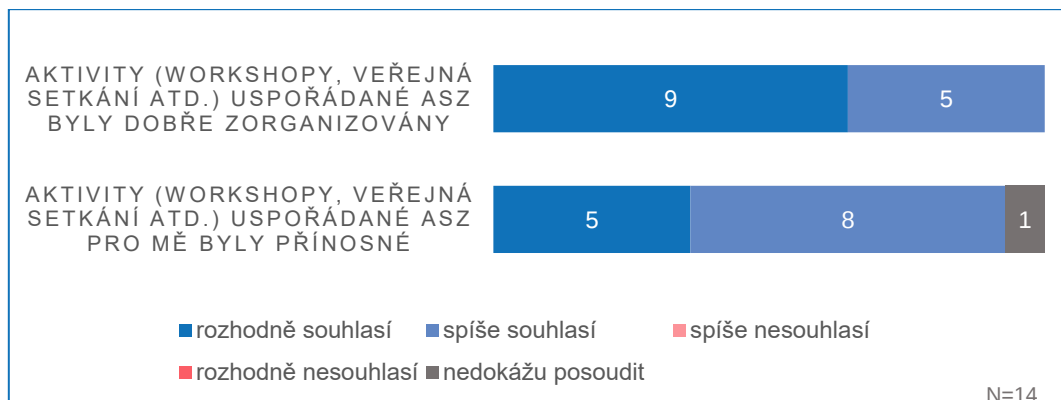

Q.8: Do jaké míry jste spokojen/a s organizací setkání pracovní skupiny vzdělávání v následujících parametrech:

Nadpoloviční většina respondentů také rozhodně souhlasila s tím, že i další aktivity pořádané Agenturou pro sociální začleňování byly dobře zorganizovány. Významnou měrou se na organizaci těchto aktivit podílel konzultant pro inkluzivní vzdělávání jako zástupce Agentury. Pět respondentů rozhodně souhlasilo s tím, že aktivity pořádané ASZ pro ně osobně byly přínosné.

Graf 6 - Aktivity ASZ

Q.15: Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky o spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ)?

Tabulka 3 - Přehled realizovaných akcí

Aktivita	Název	Datum konání
Veřejné setkání	Jak na inkluzivní vzdělávání	28.3.2017
Veřejné setkání	Inkluzivní vzdělávání v praxi	29.5.2019
Odborný workshop	Úspěšný přechod žáků ze základní školy na střední školu	13.9.2017
Odborný workshop I.	Žáci ze sociálně slabého prostředí se po ukončení ZŠ nezapojují do dalšího stupně vzdělávání: od analýzy problému, jeho příčin a dopadů, k návrhu udržitelných řešení.	31.10.2017
Odborný workshop II.	Žáci ze sociálně slabého prostředí se po ukončení ZŠ nezapojují do dalšího stupně vzdělávání: od analýzy problému, jeho příčin a dopadů, k návrhu udržitelných řešení	23.11.2017
Odborný workshop	schůzka koordinátorů inkluze	9.10.2018
		6.11.2018
		8.11.2018
		2.4.2019
		12.6.2019
		3.10.2019
		8.11.2019
Odborný workshop	workshop pro asistenty pedagoga – svépomocné skupiny	27.11.2019
		13.12.2018
Odborný workshop	workshop pro pedagogy	12.2.2019
		14.2.2019
Odborný workshop	Sdílení dobré praxe asistentů pedagoga a školních asistentů v Liberci	21.3.2019
		2.5.2019
		13.6.2019
		10.10.2019
		21.11.2019
Odborný workshop	Jak pracovat s dětmi ze sociálně slabého prostředí?	21.5.2019
Odborný workshop	Nové cíle MPI a jejich indikátory	3.12.2019

Podle některých respondentů bohužel nebyla příliš vysoká účast zástupců laické veřejnosti na aktivitách, které pro ně byly určeny. Což může být z důvodu obecného nezájmu rodičů

postižených sociálním vyloučením se podobných akcí účastnit. Tato situace není specifikum pouze města Liberec, ale potýkají se s ní i další lokality.

O Workshop pro rodiče žáků z 2. stupně – Úspěšný přechod žáků ze základní školy na střední školu – nebyl mezi rodiči příliš velký zájem. Obecně se dle KIV „*nedaří oslovit skupinu rodičů chudých. Zase mluvím o tom chudých, většina je Romů, ale není to podmínkou*“⁹

Organizace veřejných setkání byla pro KIV náročná, a to především díky nedostatečné podpoře ze strany Agentury, např. někteří domluvení účastníci – zástupci ASZ - na poslední chvíli na setkání (díky technickým problémům) nedorazili. To může být problematické zejména v situaci, kdy je veřejné setkání částečně postaveno i na jejich přednáškách. **Veřejná setkání mohou velmi dobře podpořit pozitivní vnímání ASZ.** Dle respondentů by bylo vhodné nalézt způsob, jak při výběru lektorů hodnotit také jejich kvalitu či možnost osvědčené lektory oslovovat přímo. Podpora a posílení KIV je jednou z cest, jak si může ASZ zlepšovat v území svou pověst. KIV je hlavním komunikačním nástrojem a mostem, který je základem pro **získání důvěry a posílení pozice ASZ jako partnera pro jednání.**

Zahraniční stáže byly vnímány účastníky jako velmi pozitivní aktivita, a to především z důvodů načerpání zkušeností, získání dalších úhlů pohledu a případně zjištění, že se i jinde potýkají s podobnými problémy a nejsou v tom sami. V Liberci této možnosti, především díky nasazení KIV, využili 3 zástupci z lokality, kdy jeli společně do Skotska, a jedna ředitelka ZŠ navštívila Portugalsko. Kromě výše uvedeného účastníci oceňovali hlavně společnou diskusi nad získanými poznatky.

7.4 Komunikace a řešení problémů

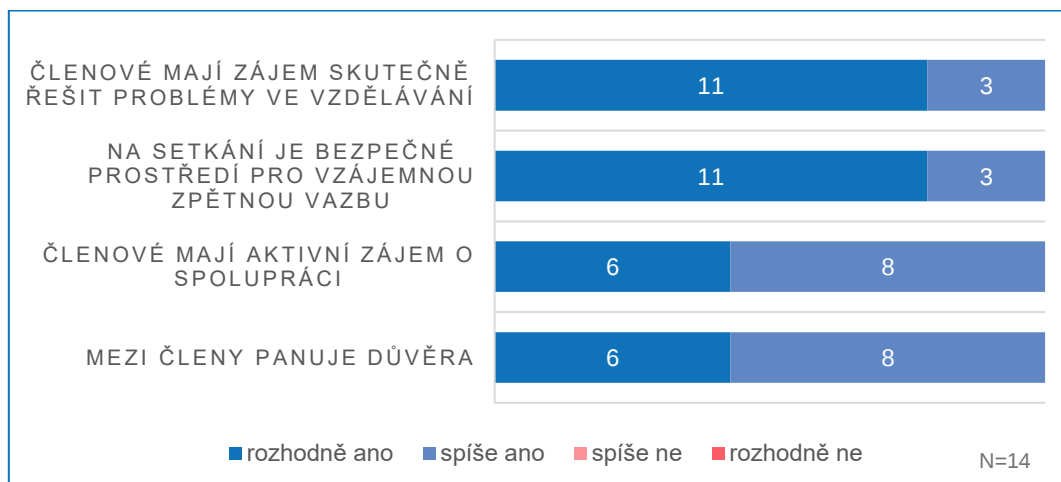
Z rozhovorů a dotazníků vyplynulo, že pracovní skupiny byly kvalitně facilitovány, panovala příjemná atmosféra, kde měl každý z účastníků prostor pro vyjádření, pokud chtěl, a probíhaly konstruktivní debaty. Někteří respondenti oceňovali, že práce na PS při zjišťování potřeb probíhala workshopovou a interaktivní formou se zapojením různých kreativních technik.

Z dotazníku mezi účastníky PS vyplývá, že se zde setkávali lidé se zájmem řešit problémy v oblasti vzdělávání. Atmosféra na pracovních skupinách a demokratické vedení skupin umožňovalo sdílet zkušenosti, byl dostatek prostoru pro diskusi a zároveň bylo i vytvořeno bezpečné prostředí pro vzájemnou zpětnou vazbu.

⁹ Citace rozhovor KIV, 7.5.2020

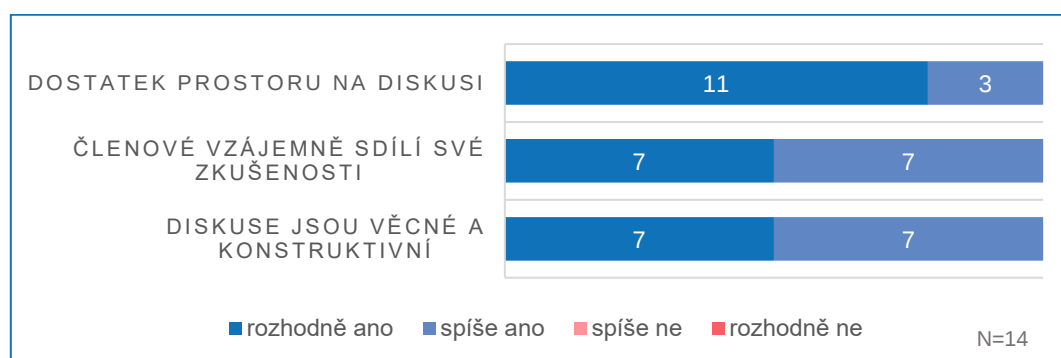

Graf 7 - Hodnocení atmosféry v rámci PS

Q.11: Když si vzpomenete na obvyklý průběh pracovní skupiny vzdělávání, do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími výroky

Graf 8 - Hodnocení komunikace v rámci PS

Q.11: Když si vzpomenete na obvyklý průběh pracovní skupiny vzdělávání, do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími výroky

7.5 Vnímání konzultanta inkluzivního vzdělávání ze strany členů PS

Konzultant inkluzivního vzdělávání nastoupil na svou pozici 1. 9. 2016 a stále v lokalitě na této pozici působí.

Spolupráce s konzultantem pro inkluzivní vzdělávání **byla hodnocena velmi pozitivně**. Respondenti oceňovali především **profesionalitu a odbornost**. Jako značný přínos pro práci v lokalitě i v rámci pracovních skupin byla zmiňována **velmi dobrá znalost prostředí Liberce** v oblasti školství, pracovní zkušenosti ze státní správy a **silná orientace v problematice speciálního vzdělávání**. „A ta osobnost toho konzultanta. Tím, že je tady z prostředí, tak byla i výborná znalost i orientace mezi těmi aktéry byla výborná.“¹⁰

¹⁰ Citace z rozhovoru se zástupcem města, 18. 9. 2020

Při hodnocení spolupráce také **respondenti vyzdvihovali osobnost KIV, především lidský přístup, který pomáhal utvářet spolupracující atmosféru na PS.**

Ve všech sledovaných parametrech byl zástupce Agentury hodnocen nadprůměrně. Respondenti se v dotazníku nejčastěji ztotožňovali s tím, že KIV **je odborníkem na danou problematiku, aktivně podporuje spolupráci a má dobré organizační schopnosti.**

„Měla to velmi dobře zorganizované a velice dobře uměla tu skupinu řídit.“¹¹

Zároveň také sdílel informace a zapojoval se do diskuse.

„Velmi oceňuji její profesionální i lidský přístup, spolehlivost a pracovitost, se kterou se snaží prosazovat ideu společného vzdělávání v Liberci.“¹²

KIV dokázal udržet skupinu v nastavených mantinelech, ve kterých jim mohl předat odborné informace či informace o probíhajících projektech a zároveň je zapojit do diskuse a dát prostor k vyjádření.

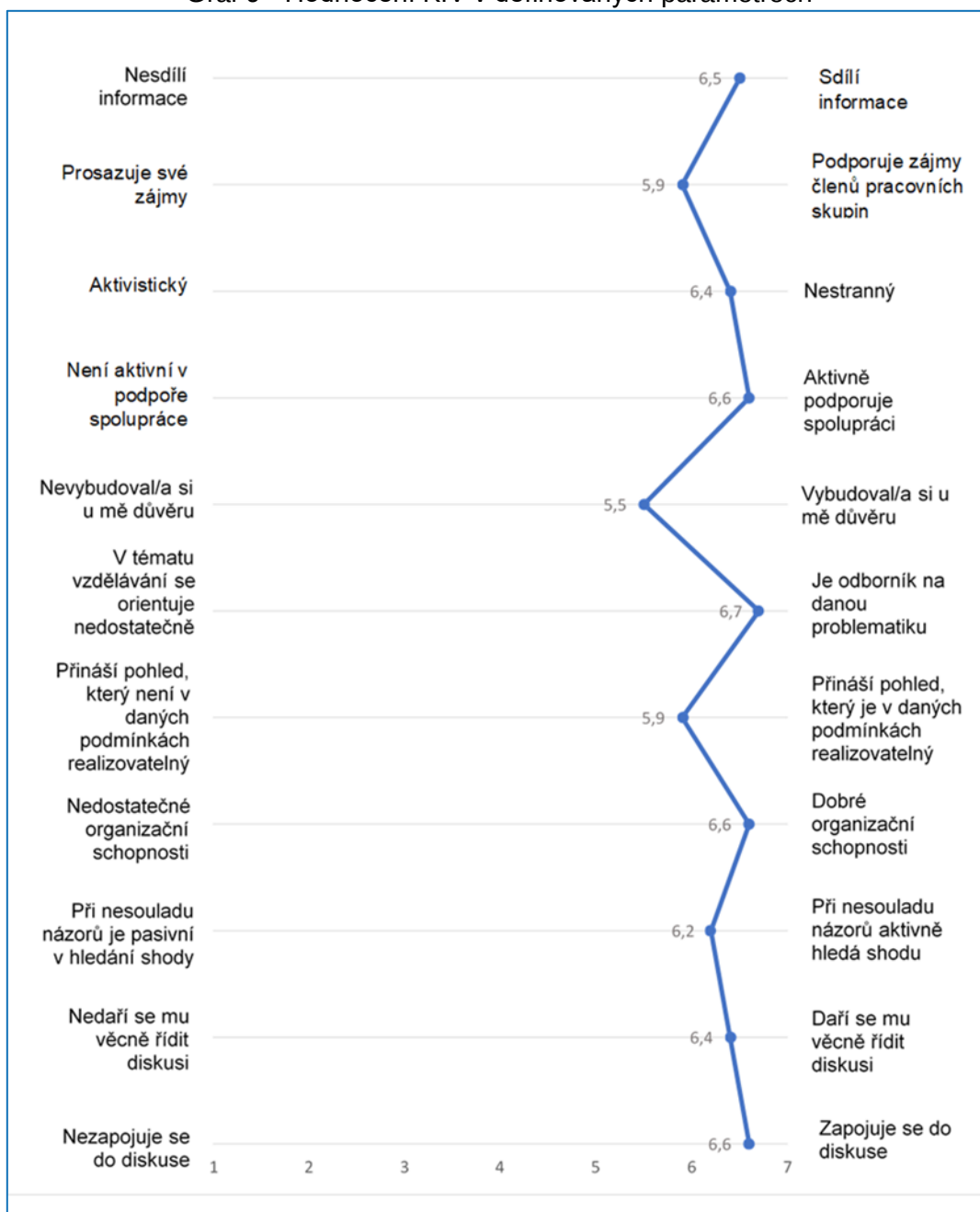
Níže uvedený Graf 9 zobrazuje detailněji hodnocení konzultanta inkluzivního vzdělávání (KIV) členy pracovní skupiny, kteří vyplnili dotazník Hodnocení spolupráce členů pracovní skupiny vzdělávání v Liberci. V dotazníku bylo předem definováno 11 protikladných pojmových dvojic a respondenti se prostřednictvím sedmibodové škály přikláněli u každé dvojice k pólu, který vystihuje jejich vnímání KIV. Graf ukazuje průměrná hodnocení každé pojmové dvojice.

¹¹ Citace z rozhovoru se zástupcem města, 30. 9. 2020

¹² Dotazník Hodnocení spolupráce členů pracovní skupiny vzdělávání v Liberci

Graf 9 - Hodnocení KIV v definovaných parametrech

.12: Jak hodnotíte konzultantku Agentury pro sociální začleňování a její roli během pracovních skupin v následujících parametrech

7.6. Udržitelnost

Respondenti, kteří se účastnili dotazníkového šetření, hodnotí míru udržitelnosti mírně nadprůměrem.

Tabulka 4 - Udržitelnost

Znění otázky	Průměr
Do jaké míry podle Vás vydrží zlepšení, která se podařilo ve vzdělávání nastavit, i po odchodu Agentury z Vaší obce/Vašeho města?	6,3

Hodnocení na škále 1-10, kdy 1=rozhodně nevydrží; 10=rozhodně vydrží

Z hlediska udržitelnosti by dle respondentů pomohlo, pokud město bude i v budoucnu prosazovat společné vzdělávání bez ohledu na politickou situaci. Dále by bylo přínosem větší propojení oblasti sociální s oblastí vzdělávání, např. omezení sociálních dávek, pokud dítě nebude chodit do školy. Jako důležité vidí někteří respondenti zachování koordinace členů pracovní skupiny. A také by dle respondentů pomohly systémové změny ze strany MŠMT a zejména jejich financování.

Ve sledovaném období 2016-2019 významnou roli při práci v lokalitě hrála úzká, proaktivní, koordinovaná a velmi dobrá spolupráce mezi KIV, Koordinátorkou inkluze obce a tehdejší vedoucí oddělení školství. Všechny tři osoby na těchto pozicích měly kompetence, znalosti a zájem posunovat vzdělání v lokalitě proinkluzivním směrem a pomáhat školám, pedagogům a dětem.

V následujících obdobích může nastat riziko v tom, že jejich pozice budou oslabeny snížením úvazků (týká se KIV či koordinátora) a situace se také může zkomplikovat změnou na vedoucí pozici v oddělení školství na magistrátu.

8. Zhodnocení spolupráce

Ve sledovaném období 2016-2019 byla nastavena intenzivní a velmi dobrá spolupráce mezi Agenturou a místními aktéry.

Tabulka 5 - Shrnutí silných a slabých stránek spolupráce

Silné stránky	Slabé stránky
Aktivní Koordinátor inkluze obce se znalostí problematiky a zájemem o téma	Méně flexibilní podpora KIV ze strany Agentury při organizaci veřejných setkání/konferencí
Intenzivní a velmi dobrá spolupráce KIV, koordinátora inkluze obce a vedoucí oddělení školství	Neochota k zapojení se mezi rodiči ze sociálně slabého prostředí
Otevřené a bezpečné prostředí na PS podporující diskusi a sdílení informací	Pasivnější role OSPOD na pracovních skupinách

Otevřené a bezpečné prostředí na PS podporující diskusi a sdílení informací	Připravená komunikační strategie nebyla optimálně komunikovaná
Proinkluzivně orientovaná a aktivní osoba ve vedoucí pozici oddělení školství na Magistrátu	Slabší systémová propojenost vzdělávání se sociální oblastí
Proinkluzivně orientovaná osoba ve vedení města	
Snaha finančně a kapacitně podpořit aktéry společného vzdělávání na území SML	
Snaha neinvazivní a nedirektivní formou zapojit místní aktéry postavená na komunikování zájmu podpořit školy a pedagogy v zavádění společného vzdělávání	
Snaha podpořit další vzdělávání pedagogů, asistentů pedagoga a koordinátorů inkluze v oblastech, které jsou přínosem pro jejich práci	
Stálý a aktivní KIV se znalostí problematiky, lokality a pracovní zkušeností ze státní správy a zájmem o téma	
Zjišťování potřeb jednotlivých škol a dalších aktérů	

V Liberci se podařilo vytvořit platformu pracovní skupiny vzdělávání, která je přínosem pro účastníky, a to především v možnosti navázání kontaktů a získávání informací ohledně dění v lokalitě v oblasti inkluzivního vzdělávání.

9. Zdroje a literatura

Kvalitní vzdělávání jako vizitka města: vize > projekty > výsledky. Ivan Langr – Osobní web [online]. [cit. 2020-12-13]. Dostupné z: <https://www.ivanlangr.cz/>

MATYSOVÁ, Barbora, Martin ŠMOLDAS a Petra BERÁNKOVÁ. (2017) *Vstupní analýza: Liberec*. Dostupné z: https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/liberec_va-pdf/

Statutární město Liberec, 2015. *Draft dalšího rozvoje předškolního a základního vzdělávání ve městě Liberec do roku 2020*. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-skolstvi-kultury/draft-dalsiho-rozvoje-predskolniho-zakladniho-vzdelavani-ve-meste-liberec-do-roku-2020.pdf>

Statutární město Liberec, 2017. *Místní akční plán vzdělávání pro oblast Liberecko*. Dostupné z: <https://podklady.liberec.cz/download.files.php?url=2017%2F2017-06-29+ZM+6%2FDle+bod%C5%AF%2F037+M%C3%ADstn%C3%AD+ak%C4%8Dn%C3%AD+pl%C3%A1n+vzd%C4%9BI%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD+pro+oblast+Liberecko+%28MAP+Liberecko%29.pdf&ref=zastupitelstvo>

Statutární město Liberec, 2019. *MÍSTNÍ PLÁN INKLUZE: MĚSTA LIBERCE PRO OBDOBÍ 2019-2021*. Dostupné z: <https://podklady.liberec.cz/download.files.php?url=2019%2F2019-03-19+RM+6%2FDle+bod%C5%AF%2F036+M%C3%ADstn%C3%AD+pl%C3%A1n+inkluze+m%C4%9Bsta+Liberec+pro+obdob%C3%AD+2019%E2%80%932021+.pdf&ref=rada#:~:text=M%C3%ADstn%C3%AD%20pl%C3%A1n%20inkluze%20pokr%C3%BDv%C3%A1%20%C3%BAzem%C3%AD,trojmez%C3%AD.>

Statutární město Liberec, 2017. *Strategický plán sociálního začleňování pro statutární město Liberec: (2016-2019)*. Dostupné z: <https://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-skolstvi-kultury/lokalni-partnerstvi/spsz-liberec-final.pdf>

Statutární město Liberec, 2016. *Střednědobé cíle kvality vzdělávání v základních školách zřizovaných statutárním městem Liberec*. Dostupné z: https://www.liberec.cz/files/vizitky_prilohy/cile-kvality-zs-fin-verze.pdf

ŠOLKOVÁ, Barbora. (2015). *Analýza sociálně vyloučených lokalit a ubytoven na území města Liberce*. Dostupné z: https://www.liberec.cz/files/vizitky_prilohy/analiza-socialne-vyloucenych-lokalit-ubytoven-uzemi-mesta-liberce_verejna-verze.pdf